

## Varhaiskasvatuksen laatu Kehittävän Palautteen näkökulmasta

Nurmijärven varhaiskasvatuksen laatua on arvioitu vuosina 2017-2020 Kehittävän Palautteen avulla. Kehittävä Palaute on Reunamo Education Research Oy:n kehittelemä menetelmä, jossa koulutetut observoijat (havainnoijat) keräävät lapsiryhmistä havaintoja, joita voidaan analysoida FinKids 0.3 –Tableau-version avulla. Tätä kautta saamme tietoa, miten lapsi kokee päivän tapahtumat lapsiryhmässä ja mikä yhteys kokemuksilla on aikuisten toimintaan. Kehittävässä palautteessa saatua arviointitietoa hyödynnetään varhaiskasvatuksen kehittämisessä.

Tässä vaiheessa havainnoiteja on kerätty niin paljon, että voimme tehdä kuntatason analyysseja ja löytää niistä suuntaa-antavia tuloksia, joihin meidän täytyy kiinnittää huomiota. Yksikkötason luotettavia tuloksia ei vielä tässä vaiheessa pystytä saamaan. Menetelmä on oiva työväline koko kuntatason varhaiskasvatuksesta nousevien ilmiöiden esille tuomiseen. Niiden kautta kasvattajat ja esimiehet pääsevät keskustelemaan varhaiskasvatuksen pedagogiikasta ja pysähtymään tuloksista löytyneiden näkökulmien äärelle.

### Lasten liikkuminen

Nurmijärvellä on aktiivisesti viime vuosina paneuduttu lasten liikkumisen lisäämiseen ja aktivoimiseen. Uusien lasten liikuntasuosittelujen mukaan alle 8-vuotiaiden päivään pitäisi sisältyä vähintään kolme tuntia liikuntaa. Tunti tuosta ajasta tulisi olla vauhdikasta ja kuormittavaa liikettä.

Kehittävän palautteen tutkimusjohtaja, dosentti, KT Jyrki Reunamon mukaan lasten liikkumisella on vahva yhteys oppimiseen. Liikunnalla voidaan tukea lapsen fyysistä, psyykkistä, emotionaalista ja sosiaalista kehittymistä. Fyysinen ponnistelu saa aikaan myös kestäväää sitoutumista tilanteeseen. Liikkumattomuus on usein huono sitouttaja lapselle, joskin välillä myös fyysinen rauhoittuminen on tarpeen.

Reunamon mukaan valtakunnallisessa aineistossa tulee esille, että osa lapsista liikkuu todella vähän ja osa taas todella paljon. Varhaiskasvatuksessa lasten yleisin toiminto on vapaa leikki sisällä, mutta siinä ei juurikaan tapahdu kuormittavaa liikkumista. Ruokailu, lepoaika ja perushoito eivät myöskään ole kovin liikunnallisia tapahtumia. Kaikesta kuormittavasta liikkumisesta 70% tapahtuu varhaiskasvatuksessa ulkotoiminnassa. Lapsen huomion kohteen suhde liikkumiseen on aineistossa selkeä; eniten kuormittavaa liikkumista tapahtuu silloin kun lapsi kohdistaa huomionsa useaan lapseen ja toiseksi eniten, kun huomion kohteena on toinen, yksittäinen lapsi. Lisäksi alle 3-vuotiailla korostuu välineiden merkitys liikkumisessa. Kaikkein vähiten lapsi liikkuu, kun hän kohdistaa tarkkaavaisuutensa aikuiseen.

Nurmijärvellä saavutetaan keskimäärin hyvin liikunnan suositukset. On kuitenkin todettava, että lapsi- ja ryhmäkohtaista vaihtelua on näkyvissä. Liikkumisen muodoista kuormittavan liikkeen osuus jää päivittäisessä liikkumisessa liian vähäiseksi. Fyysinen ponnistelu ja liikkuminen ovat aktiivisinta ulkoilussa, mutta siinäkin on parantamisen varaa. Kaikkien ikävuosien kohdalla ryhmäkohtainen vaihtelu on suurta. Aikuisen toiminnalla on suuri merkitys liikkumisen mahdollistajana.

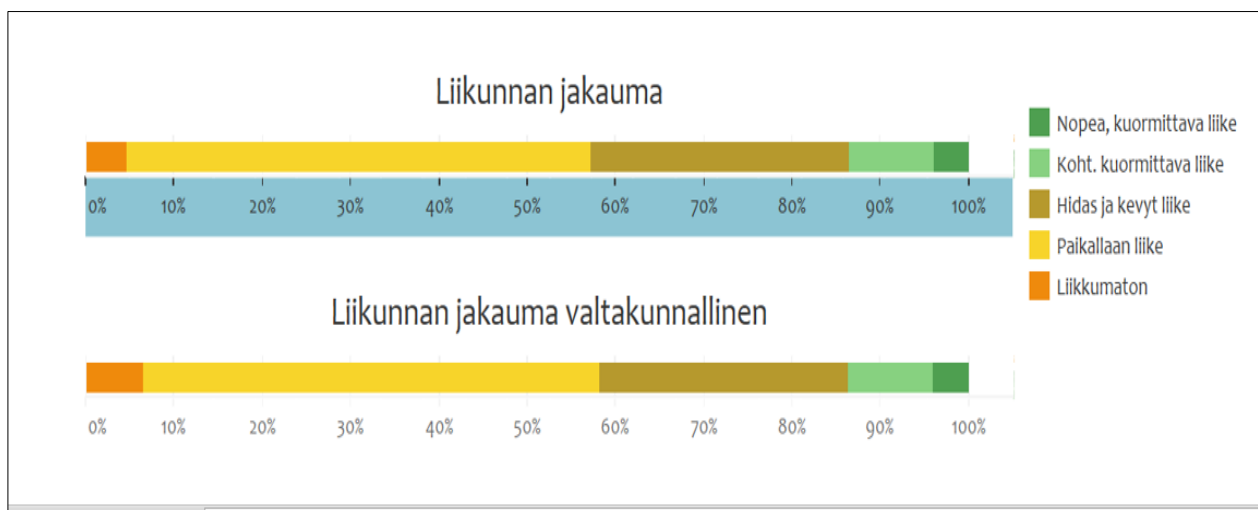


Varhaiskasvatyüksiköissä on viime vuoden ajan toteutettu Liikkuva varhaiskasvatus-ohjelmaa. Ohjelma on tuki kasvattajille liikkumisen mahdollisuuksien lisäämiseksi lapsiryhmissä.

Nurmijärvellä on jatkossa erityisesti kiinnitettävä huomiota

-lapsiin, jotka syystä tai toisesta eivät liiku tai tarvitsevat kasvattajien kannustusta ja rohkaisua aktiiviseen liikkumiseen

-hengästyttävän liikkeen lisäämiseen



## Lukeminen varhaiskasvatuksessa

Kehittävän Palautteen valtakunnallisessa aineistossa vuosilta 2017-2020 näkyy, että lukemisen määrä lapsiryhmissä on keskimäärin melko vähäistä ja vaihtelu eri päiväkotiryhmien välillä on suurta. Lisäksi lukemisen laadussa näyttää keskimäärin olevan ongelmia; se ei aina vaikuta olevan lapsista kovin kiinnostavaa. Lasten emotionaaliset prosessit ja liikkuminen lukemistilanteissa ovat vähäisiä ja osallistuminen lukemisen sisältöihin melko passiivista. Näyttääkin siltä, ettei pelkkä lukemisen määrän kasvattaminen riitä vaan huomiota tulisi kiinnittää myös lukemistilanteiden laatuun.

Myös Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen, KARVIN, varhaiskasvatuksen laatua koskeva raportti nostaa yhdeksi kehittämiskohteeksi lukemisen. KARVIN mukaan kirjallisuuden ja ääneen lukemisen tulisi olla osa kaikkien lasten jokaista varhaiskasvatuspäivää.

Nurmijärvellä tulokset seuraavat valtakunnallista tulosta. Seuraava taulukko osoittaa, että tulokset jäävät jopa valtakunnallisen keskiarvon alapuolelle, kun seurataan lapsen toimintojen jakautumista päivän aikana.

	Muu kunta	Nurmijärvi	yht.
<b>Yleinen kehys</b>	38,1 %	41,3 %	38,2 %
<b>Esineleikki</b>	12,5 %	12,8 %	12,5 %
<b>Roolileikki</b>	9,4 %	9,8 %	9,4 %
<b>Fyysinen leikki</b>	9,4 %	9,0 %	9,4 %
<b>Tehtävä</b>	7,9 %	7,8 %	7,9 %
<b>Ei fokusta</b>	7,7 %	6,6 %	7,7 %
<b>Sääntöleikki</b>	3,7 %	3,5 %	3,7 %
<b>Lukeminen</b>	3,9 %	<b>3,4 %</b>	3,9 %
<b>Yhdessäolo</b>	4,2 %	3,2 %	4,1 %
<b>Kielletty toiminta</b>	1,3 %	1,5 %	1,3 %
<b>Muu toiminta</b>	1,9 %	1,1 %	1,9 %
<b>Yht.</b>	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Nurmijärvellä on jatkossa kiinnitettävä erityisesti huomiota seuraaviin kysymyksiin:

- Onko lapsilla lukemistilanteissa passiivinen vai aktiivinen rooli. Miten lapsen aktiivisuutta ja osallistumista voisi lisätä? Voisiko lukemistilanteisiin liittää draamaa ja liikunnallisia elementtejä? Miten lukemistapahtumien emotionaalinen rikastaminen näyttäytyy arjessa?
- Ovatko lukemistilanteet lapsista kiinnostavia? Miten niitä voisi muokata kiinnostavammiksi?
- Onko ryhmässä lapsia kiinnostavaa, ikätasoista kirjallisuutta lasten ulottuvilla?



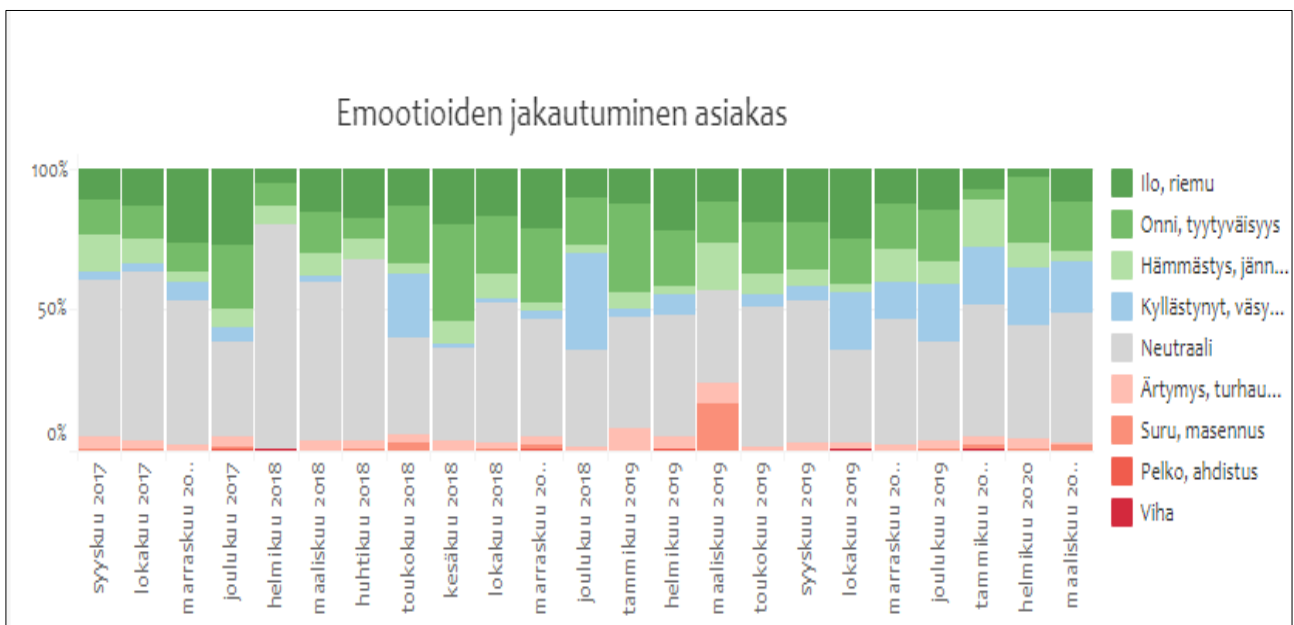
## Lasten emootiot varhaiskasvatuksessa

Jyrki Reunamon mukaan Kehittävän Palautteen valtakunnallisista tuloksista näkyy, että suurimman osan ajasta emootiot ovat neutraaleja, vaikka lapset ilmentävät päivän aikana monenlaisia tunteita. Toiseksi ja kolmanneksi suurimmat luokat ovat hämmästys ja uteliaisuus sekä onni ja tyytyväisyys. Erityisesti onnen ja tyytyväisyyden emootiot ovat hyvinvoivan lapsen, ryhmän ja koko varhaiskasvatuksen selkeä indikaattori. Ilon ja riemun ilmaisut puolestaan voivat positiivisen emotion lisäksi olla sosiaaliseen viestintään liittyviä epävarmuuden, levottomuuden ja kaottisuudenkin merkkejä. Positiivisia emootioita oli aineistossa yli puolet kaikista emootioista ja kaiken kaikkiaan negatiivisempia emootioita, surua ja masennusta, vihaa sekä pelkoa ja ahdistusta ilmaistiin vain vähän. Toisaalta on hyvä huomata, että kaikkia tunteita tarvitaan. Erityisesti pelon kohdalla on selvää, että runsas määrä pelkoa ja ahdistusta ei ole hyvä asia. Niitä tulisi esiintyä vain hyvin vähän, jos lainkaan. Jos lapsilla esiintyy paljon pelon tunteita se voi kertoa oppimisympäristön haasteista.

Leikkiä on emootioiden näkökulmasta vielä erikseen pilkottu. Siitä voimme huomata, että leikki ylipäättään on positiivisten emootioiden näkökulmasta merkittävää. Onnen ja tyytyväisyyden tunteista yli kolmasosa liittyy leikkitilanteisiin. Fyysinen leikki ja roolileikki edesauttavat puolestaan ilon ja riemun tunteita. Iloa ja riemua koetaan eniten leikkissä ja ulkoilussa.

Emootiot ja sitoutuminen ovat vahvassa suhteessa keskenään. Positiiviset emootiot korostuvat, kun lapsen sitoutuminen kasvaa. Pelko suru ja ärtymys puolestaan korostuvat, jos sitoutuminen on alhaista. Positiiviset tunteet korostuvat tilanteissa, joissa lapsi on sitoutunut oppimistilanteisiin.

Alla olevassa kuvassa näkyy lasten emootioiden jakautuminen Nurmijärvellä alkaen syyskuusta 2017 ja päättyen vuoden 2020 kevääseen.



Emootioiden jakauman eri toiminnoissa voi nähdä seuraavasta taulukosta:

	Negat. emootio	Neutraali	Posit. emootio	Yht.
<b>Roolileikki</b>	1,8 %	16,3 %	81,9 %	100,0 %
<b>Sääntöleikki</b>	3,3 %	17,2 %	79,5 %	100,0 %
<b>Fyysinen leikki</b>	2,7 %	18,2 %	79,2 %	100,0 %
<b>Yhdessäolo</b>	4,9 %	30,2 %	64,9 %	100,0 %
<b>Esineleikki</b>	4,2 %	36,7 %	59,2 %	100,0 %
<b>Tehtävä</b>	3,2 %	44,8 %	52,0 %	100,0 %
<b>Kielletty toiminta</b>	48,1 %	3,8 %	48,1 %	100,0 %
<b>Lukeminen</b>	2,8 %	54,5 %	42,6 %	100,0 %
<b>Ei fokusta</b>	9,8 %	59,7 %	30,5 %	100,0 %
<b>Yleinen kehys</b>	1,9 %	75,3 %	22,8 %	100,0 %
<b>Muu toiminta</b>	14,4 %	69,1 %	16,5 %	100,0 %
<b>Yht.</b>	3,9 %	49,8 %	46,3 %	100,0 %

Missä toiminnoissa on paljon tai vähän positiivisia ja negatiivisia tunteita? Esimerkiksi:

- Roolileikit koetaan kaikista toiminnoista positiivisimmiksi Nurmijärvellä, miten niitä ylläpidetään ja niiden määrää entisestään lisätään?
- Miten lukemistilanteisiin saataisiin enemmän emotionaalista sisältöä?
- Päivittäiset rutiinit eivät ole negatiivisesti koettuja, mutta miten niihin puhalletaan uutta positiivisuutta?



**Nurmijärvi**

 **Reunamo  
Education  
Research**

## Aikuisen osallistava vuorovaikutus on tärkeää lapsen hyvinvoinnille

Aikuisen toimintaa tarkastellaan Kehittävän Palautteen aineistossa suhteessa lapseen. Aikuisen osallistuminen on vahvassa yhteydessä lapsen oppimispotentiaaliin sekä positiivisiin tunteisiin: hämmästykseen, jännitykseen iloon, riemuun, onneen ja tyytyväisyyteen. Aikuinen pystyy herättämään omalla osallistumisellaan myös lapsen osallisuuden, joka puolestaan lisää merkittävästi lasten hyvinvointia.

Aikuinen auttaa jäsentämään lapsen päivää ja hänellä on merkittävä rooli lapsen tunteiden käsittelyn auttamisessa. Aikuisen tehtävänä on ylläpitää ja vaalia vertaissuhteita. Hän luo sosiaalisen verkoston, jossa lapsen on hyvä toimia.

### **Lähteet:**

Nurmijärven varhaiskasvatus analyysi 29.5.2019, Jyrki Reunamo

Varhaiskasvatuksen laatu arjessa, kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Tiivistelmä 7:2020

[www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi](http://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi)

[www.reunamoedu.fi](http://www.reunamoedu.fi)

**Marita Käyhkö, palvelupäällikkö, Nurmijärven kunta**